

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a Dr. Liszkai Péter ügyvéd (8700 Marcali, Szegedi u. 11.) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek a Dr. Fóris Kálmán ügyvéd (7400 Kaposvár, Ezredév u. 1.) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt indított perében a Somogy Megyei Bíróság 2008. július 3. napján kelt 3.G.40.043/2007/45. számú ítélete ellen az alperes részéről 48. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az állami adóhatóság külön felhívására 593.900,- (ötszázkilencvenháromezer-kilencszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 297.000,- (kettőszázkilencvenhétezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a felperes keresetének 9.899.143,- Ft összeg erejéig helyt adott, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a peres felek között úgynevezett tételes elszámolású vállalkozási szerződés jött létre, melynek műszaki tartalmát a felperes 2006. április 10-i ajánlata tartalmazta, azzal, hogy az alperes által megjelölt, elvégzendő költségvetési munkatételekhez a felperes megadta az általa alkalmazott árakat. Megállapította az elsőfokú bíróság azt is, hogy az ajánlatban szereplő munkákat a felperes részben végezte el, elvégzett munka díjaként 11.342.674,- Ft-ra tarthat

igényt, valamint 765.469,- Ft értékben végzett olyan munkát, melyek az eredeti költségvetésben és árajánlatban nem szerepeltek. Az így összesen a felperesnek járó 12.108.143,- Ft-ot csökkentette a felperes alperes felé fennálló 2.000.000,- Ft összegű tartozásával, továbbá 2.209.000,- Ft daruzási költséggel és kamattartozással, és az elszámolás eredményeként előállott 9.899.143,- Ft megfizetésére kötelezte az alperest. Az volt a jogi álláspontja, hogy az alperes a per során nem bizonyította azt a tényt, hogy a vállalkozói díjtartozás kifizetésének esedékessége attól függne, hogy az alperes megrendelője, a D. S. Kft átvette-e a felperes által végzett munkát, és annak ellenértékét az alperes részére megfizette-e. E tény bizonyíthatlansága okán a felperesi kereset esedékességével összefüggő alperesi álláspontot nem osztotta.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes jelentett fellebbezést, fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és a kereset teljes elutasítását kérte. Fellebbezésében - az elsőfokú eljárás során már előadottakkal egyezően - arra hivatkozott, hogy a felperessel nem tételes elszámolású, hanem átalánydíjas szerződést kötött, e szerződés alapján sem vált azonban esedékessé fizetési kötelezettsége, mert a fővállalkozó a munkákról teljesítésigazolást nem adott ki, és az alperes részére járó vállalkozói díjat nem fizette meg. Hivatkozott arra is, hogy nem köteles helytállni azokért a pótmunkákért, amelyeket a fővállalkozó közvetlenül, tudomása nélkül rendelt meg a felperestől. A fellebbezésében bizonyítás iránti kérelmet is előterjesztett, Sz. J.-né tanú kihallgatását kérte arra a tényre, hogy a felperessel úgy állapodott meg, hogy fizetésre azzal a feltétellel kerül sor, ha a fővállalkozó teljesítésigazolást ad ki az elvégzett munkákról, és a vállalkozói díjat is megfizeti. Bejelentette, hogy e bizonyítékról, nevezetesen arról, hogy a tanúnak e tényekről tudomása van, csak az elsőfokú ítélet kihirdetését követően szerzett tudomást, amikor a tanúval véletlenül találkozott.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a tényállást helyesen állapította meg, azt az alperes fellebbezési támadására figyelemmel egészíti ki a másodfokú bíróság - az elsőfokú eljárás iratai alapján - az alábbiakkal:

A felperesi munkavégzésről készült, kézzel írt, 3/F/3. alatt csatolt tételes felmérést az alperes fővállalkozója a D. S. Kft részéről S. Sz. aláírta.

Az alperes és a D. S. Kft, valamint az alperes és a felperes közti vállalkozási szerződés műszaki tartalma azonos volt, mindkét szerződés a M.-i Spar Áruház épületének zsuzási, vasszerelési és betonozási munkáinak elvégzését foglalta magában. Az alperes és a D. S. Kft közt létrejött vállalkozási szerződésben meghatározott vállalkozói díj 26.244.000,- Ft volt.

A 2006. április 18-ra keltezett építési vállalkozási szerződés - melyet a felperes véleményeltéréssel írt alá - véleményeltéréssel nem érintett 1. 1. pontja tartalmazza, hogy az esetleges, költségvetésben nem szereplő, de a tervben szereplő pótmunkákat a felek a költségvetés szerinti egységáron számolják el. A felperes a munka elvégzését követően tételes elszámolást készített, az alperes a felperestől ezt kifejezetten igényelte is.

A felperes véleményeltérési nyilatkozatában az alperes által megküldött szerződéstervezet azon részeit vitatta, melyek arra utaltak, hogy a felperes részére a két szerződő félen kívül egy harmadik szereplő írhatja elő bármilyen tevékenységet, illetőleg e harmadik személy tevékenysége vagy annak mulasztása befolyásolhatná a szerződés teljesítésének kimenetelét.

Az így kiegészített tényállásra figyelemmel is helyes érdemben az elsőfokú bíróság ítélete, ezért azt a másodfokú bíróság - fellebbezett részében - a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság helyes érdemi döntését helyes jogi indokokkal támasztotta alá, a fellebbezésben felhozottakra figyelemmel a másodfokú bíróság még az alábbiakra utal:

Helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság azt a tényt, hogy a peres felek között szóban jött létre vállalkozási szerződés, azonban a vállalkozási szerződés tartalmának megállapítása körében a 2006. április 18-ra dátumozott, valójában 2006. október 16-án - a teljesítést követően - aláírt szerződésben foglalt rendelkezések is jelentőséggel bírnak. E szerződés azon részei, melyhez a felperes véleményeltérési nyilatkozatot nem fűzött, alátámasztják, és önmagukban is igazolják a felek szóban létrejött szerződésének tartalmát. Eszerint pedig, bár a felek szerződésüket átalánydíjas vállalkozási szerződésnek nevezték, az a szerződés tartalmának - így különösen az 1. 1. pontnak - a helyes értelmezése szerint valójában tételes elszámolású szerződés volt, azaz a meghatározott vállalkozói díj irányárnak tekintendő, és a felperes a szerződés 1. 1. pontja szerint az ajánlati költségvetésben szereplő munkatételek elvégzéséért az általa adott árajánlat szerint igényelhetett díjat, valamint igényelhetette az esetleges - költségvetésben nem szereplő, de a tervekben szereplő - elvégzett munkák elszámolását is a költségvetés szerinti egységáron. A vállalkozói díj e fajta meghatározása egyértelműen tételes elszámolású vállalkozási szerződésre utal. A költségvetésben nem szereplő, de a tervben szereplő munka ugyanis valójában nem pótmunka, hanem a Ptk.403.§ (4) bekezdés első fordulata szerinti többletmunka, melynek elszámolására átalánydíjas vállalkozási szerződés esetén nincs lehetőség. A 2006. április 18-i keltezésű vállalkozási szerződés felperesi véleményeltéréssel érintett részében az alperes maga is azt igényelte a felperestől, hogy a munkák költségvetési mennyiség szerinti elvégzését igazoltassa le a generálkivitelezővel, azaz mennyiségi elszámolást kért, a felperes is eszerint igényelte a vállalkozói díjat, és a tételes költségvetését a munka elvégzése után el is készítette. Tételes elszámolásra, azaz a munka mennyiségi felmérés szerinti

elszámolására átalánydíjas vállalkozási szerződés esetén nem volna lehetőség (Legfelsőbb Bíróság XXXII. számú Polgári Elvi Döntése).

Megjegyzni még a fentieken túl a másodfokú bíróság, hogy a felperes által elvégzett, költségvetésben nem szereplő - alperes által pótmunkának minősített -, szakértő által megállapított munkák díja iránti felperesi igény szempontjából egyébként közömbös a szerződés mikénti - átalánydíjas, avagy tételes elszámolású - minősítése, e munkák ugyanis - mint ahogy arra fentebb a másodfokú bíróság utalt - nem pótmunkák, hanem többletmunkák, amelyek a költségvetéstől való mennyiségi eltéréseken alapulnak, és amelyek elszámolására a felperes az április 18-ra keltezett szerződés 1. 1. pontja alapján megállapítható szerződési kikötés szerint mindenképpen jogosult volt.

Egyetért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak azzal a jogi álláspontjával is, hogy az alperes az elsőfokú eljárás során - bár a Pp. 164.§ (1) bekezdése alapján e tény bizonyítása őt terhelte - nem bizonyította, hogy a felperes részére járó vállalkozói díj az alperessel szerződéses kapcsolatban álló D. S. Kft teljesítésigazolása kiadásával, valamint a fővállalkozó alperes részére történő teljesítésével válna esedékessé.

Az alperes ezen általa állított tényre a fellebbezésben új bizonyítékot terjesztett elő. A Pp. 235.§ (1) bekezdése értelmében a fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előterjesztésére akkor kerülhet sor, ha az új tény vagy bizonyíték az elsőfokú határozat meghozatalát követően jutott a fellebbező fél tudomására, feltéve, hogy az elbírálása esetén reá kedvezőbb határozatot eredményezett volna. Az alperes valószínűsítette, hogy e bizonyítékról az elsőfokú határozat meghozatalát követően értesült, a bizonyítási kérelmet azonban a másodfokú bíróság elutasította azért, mert e bizonyítékkal alátámasztani kívánt tény, azaz az alperes által állított szerződési tartalom sem eredményezett volna a felperesre kedvezőbb határozatot az alábbi okok miatt:

Az alperes a per során azt állította, hogy a peres felek közötti szerződésnek tartalma az a kikötés, hogy a felperes részére járó vállalkozói díj csak akkor válik esedékessé, ha a generálkivitelező D. S. Kft a felperesi teljesítést leigazolja, és a felperesi munkálatokra eső vállalkozói díjat az alperesnek kifizeti. E két - alperes által állított - szerződési kikötés közül az egyik, nevezetesen az, hogy a D. S. Kft a felperesi teljesítést leigazolja, megvalósult, ezt igazolja a 3/F/3. sorszám alatti irat, melyet a felperes tényelőadása és a szakértő megállapítása szerint is S. Sz. írt alá. E szerződési kikötés bizonyítása csak a teljesítésigazolás hiányában eredményezhetett volna a felperesre kedvezőbb határozatot, a teljesítésigazolás megléte folytán azonban e szerződési tartalom bizonyítása sem eredményezné a felperesi kereset időelőttiségét.

Nem eredményezte volna a felperesre kedvezőbb határozat meghozatalát annak a szerződési tartalomnak a bizonyítása sem, hogy a felperes vállalkozói díja csak akkor esedékes, hogy ha a D. S. Kft is megfizeti az alperes részére a vállalkozói díjat. E szerződési kikötés ugyanis a másodfokú bíróság álláspontja szerint a jó

erkölcsbe ütközne, és mint ilyen a Ptk. 200.§ (2) bekezdése utolsó mondata értelmében semmis volna. A perbeli esetben ugyanis az a szerződési kikötés, amely az alperes teljesítéstől való elzárkózását tenné lehetővé függetlenül attól, hogy részére saját megrendelője a vállalkozói díjat milyen okból nem fizette meg, hogy a vállalkozói díjból milyen okból eszközölt levonásokat, azt milyen jogcímen tartotta vissza, hogy az alperes az őt megillető vállalkozói díjhoz a felperes magatartásától függő-e vagy független okból nem jutott-e hozzá, sérti a társadalom által elfogadott erkölcsi normákat. Az az ezzel elérni kívánt cél ugyanis, hogy az azonos műszaki tartalmú alvállalkozói és fővállalkozói szerződésben kikötött vállalkozói díj jelentős mértékű különbözetéhez az alperes az adott esetben úgy jusson hozzá, hogy annak teljesítése során aktív közreműködés nem terheli, és emellett még a vállalkozói díj megrendelői meg nem fizetésének kockázatát is a felperesre hárítja, mindenképpen jó erkölcsbe ütköző.

A semmis szerződési kikötés azonban az egész szerződés megdőlését - a Ptk. 239.§ (1) bekezdése alapján - csak akkor eredményezi, ha a felek a szerződést ez érvénytelen rész nélkül nem kötötték volna meg. Ha az egész szerződés nem dől meg, csak a szerződés érvénytelen rendelkezését kell figyelmen kívül hagyni, azaz a részbeni érvénytelenség következményeként e szerződési kikötés figyelmen kívül hagyásával a felperest megillető vállalkozói díj a Ptk. 397.§ (1) bekezdése értelmében a vállalkozás teljesítésekor válna esedékessé. Amennyiben e szerződési kikötés érvénytelensége az egész szerződés megdőlését vonná maga után, abban az esetben a felperes a kereseti követelésére a Ptk. 237.§ (1) és (2) bekezdésére figyelemmel tarthatna igényt. Az érvénytelenség tehát - akár részbeni, akár az egész szerződésre kiterjedő - a felperesi követelés esedékességét nem érintené.

Miután tehát az alperes által állított tény - az állított szerződési tartalom - bizonyítottsága sem eredményezne az alperes számára kedvezőbb elbírálást, ezért az e tényre felajánlott bizonyítás lefolytatása szükségtelen volt.

A fellebbezés eredménytelen volt, ezért a Pp. 78.§ (1) bekezdése értelmében az alperes a felperes másodfokú eljárásban felmerült költségeinek megtérítésére, valamint a Pp. 78.§ (1) bekezdésére és az Itv. 74.§-ára figyelemmel a Kmr. 13.§ (2) bekezdése alapján a feljegyzett fellebbezési illeték megfizetésére is köteles.

Pécs, 2009. január 14.

Dr. Veszely Józsefné s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács Ildikó s.k. előadó bíró, Dr. Zóka Ferenc s.k. bíró